

DEDIŠČINA V ROKAH MLADIH – MLADI POSVOJJO SPOMENIK

Poročila šol/zavodov

A) POSVOJENI SPOMENIK 2002 - 2005

**ROMANSKA ROTUNDA – CERKEV SVETEGA
NIKOLAJA**

OŠ FOKOVCI

1. Časovni izvor

13. stoletje

2. Živost spomenika

Spomenik je živ v smislu današnje uporabe – še vedno se v njem odvijajo obredi. Selo kot vas je povezana s tem spomenikom.

3. Predstavitev

Romanska rotunda – cerkvice svetega Nikolaja leži v dolini kobiljanskega potoka, na travniku pred gozdom, osamljena v družbi dveh velikih in častitljivo starih kostanjev. Med starimi cerkvami v Sloveniji je izredna po tem. Da je okrogle oblike. Razen kamnitega podzidka, ki izravnava neravna tla, je zidana iz opeke, ki preseva skozi tanek omet, pokrita pa s stožčasto uteho. Na vzhodni strani je rotundi dodana nižja, polkrožna apsida kot oltarni prostor. Na južni strani, kjer je tudi vhod vanjo, so v steno močno poševno vrezana tri ozka, pokončna okenca s polkrožnim vrhom. V notranjščini je valjasta stena spodaj razčlenjena z desetimi, neenakimi, plitvimi vdolbinami, ki so polkrožno dokončane, njihove police pa služijo tudi kot sedeži. Tla so bila prvotno iz zbite zemlje, zdaj pa so iz opeke. Kakšnih zgodovinskih virov nimamo, saj se v neki listini posredno omenja komaj v letih 1365/66 (»in valle Lak Sancti Nicolai«, pač pa jo opisujejo škofijske vizitacije iz 17. in 18. stoletja). Druga velika posebnost so stenske slikarije v notranjščini. Nekaj desetletij po nastanku je ostala znotraj samo pobeljena. Poslikali so jo komaj sredi 14. stoletja v zgodnegotskem risarskem slogu. Zaradi slabe ohranitve teh slikarij ali pa zaradi spremenjenega estetskega doživljanja pa so rotundo na začetku 15. stoletja na novo poslikali - v fresko tehniki.

KLJUČNI PODATKI :

- NASTANEK : 13.stoletja (natančnega datuma ni);
- OBLIKA: okrogel tloris, kupolasta streha;
- GRADBENI MATERIAL: opeka (glina), les;
- POSLIKAVA: dva sloja fresk;
- PREMER TLORISA : 1 praški čevelj (6,65m).

Rotunda ima vidno mesto za Prekmurje, saj nazorno kaže, kako so doživljali lepoto naši predniki pred mnogimi stoletji.

4. Ogroženost

Kraj živi s spomenikom, zato so na spomenik ponosni in njegov obstoj zaenkrat ni ogrožen. V preteklosti je bil renoviran in spremenjen. Dogradili so mu zvonik, ki ga je precej iznakazil. Pri ponovni obnovitvi so mu na srečo vrnilo prvotno obliko in zvonik postavili posebej. Lesen zvonik bodo letos ponovno obnovili.

5. Popularnost

Poznavanje rotunde je med učenci večje. Spomenik so spoznali iz različnih zornih kotov od zgodovine nastanka, notranjosti, načina gradnje, gradbeni material, spremembe na njem skozi časovna obdobja, do same okolice – biološke raznovrstnosti okoli spomenika. Približali smo jim tudi fizikalne veličine (povprečen čas, v katerem sošolci obkrožijo rotundo, obseg v različnih merilih – palec, pedenj, lakat, čevelj, ..) in umetniške veličine (fotografiranje, risanje v risalni tehniki, izdelava detajlov, obdelava površin, Rotunda se je prikradla v učne načrte posameznih predmetov.

6. Legenda prihodnosti

Rotunda – majhna cerkvica je za najstnike dolgočasna in nezanimiva zgradba, ki jo lahko občudujejo le starejši. Da bi tudi mladim postala zanimiva in privlačna, so si učenci zamislili » **Park zabave in užitkov**«. V njem bi poskrbeli zato, da bi z dodatno ponudbo ob rotundi ali njeni bližnji okolici popestrili možnosti preživljanja počitnic ali vikendov. V parku je kot najpomembnejša točka DISKOTEKA ROTUNDA, ki ponuja poleg svoje osnovne dejavnosti – glasba, ples, pijača – še druge možne aktivnosti: adrenalinska kolesarska proga, plezanje na najvišji bor, pustovanje, božični koncert,...

7. Povezanost

Selanska rotunda, ki je eden pomembnejših spomenikov romanske arhitekture v Sloveniji, je pri nas povsem osamljena. Podobne rotunde so prisotne v Vzhodnem delu Evrope (Češka, Madžarska), kar dokazuje, da so pri gradnji tega objekta sodelovali arhitekti iz sosednje Madžarske. Ožje sorodnike ima na madžarski strani sedanje državne meje (Kallósd, Vitenyédszentpál), torej v zahodni Transdanubiji, ki je tatarski vpadi l letih 1241/42 niso tako prizadeli kakor ostalo srednjeveško madžarsko državo, v katero je bilo vključeno tudi slovensko Prekmurje vse do leta 1919.

B) NOVI SPOMENIKI

1. Pozabljeni spomeniki

Ob sami asfaltni cesti šolo krasijo tri zaščitene preko 20 m visoke in okoli 68 let stare lipe. V kroniki dvo-razredne ljudske šole iz šolskega leta 1934/35 smo našli tale zapis: » 17.12.1934 na rojstni dan blagopokojnega kralja Aleksandra I je proslava odpadla, pač pa se je tega dne zasadilo na šolskem dvorišču v spomin na njega spominsko lipo, ki naj pozne rodove spominja na plemenitega kralja. Istočasno se je posadilo v spomin na nastop vlade N.J.Vel. kralja Petra II. Temu činu so prisostvovali : šolska deca z učiteljstvom, člani krajevnega šolskega odbora in zastopnik občine.«
Za posvojitev novega spomenika bomo poskušali pridobiti krajevno turistično društvo.

2. Spomenik mojih/naših sanj

Učenci Unesco kluba so preko ankete ugotovili, da bi učenci naše šole izbrali sonce kot simbol, za izgraditev spomenika.

C) BESEDA MENTORJEV

Da bi ljudje močneje začutili kulturni utrip v našem kraju, da bi razumeli dediščino in jo tako posredovali prihodnjim rodovom, smo z učenci naše šole sodelovali v triletnem projektu MLADI POSVOJIMO SPOMENIK.

Menim, da so učenci s pomočjo različnih dejavnosti spoznali kako pomembna je dediščina naših prednikov. S spomenikom so se seznanili iz različnih zornih kotov - zgodovine, zemljepisa, biologije, likovne vzgoje, glasbene vzgoje, etike in družbe matematike, slovenskega jezika - in tako spoznali marsikaj novega in zanimivega (npr. opazovali, primerjali in analizirali so različne sloge in jih primerjali z umetnostni slogi Rotunde , opazovali so fotografije, raziskovali različne zapise, ugotavljali spremembe na zgradbi, doživljali so naravo s vsemi čuti, popisovali rastlinske vrste in izdelovali herbarij,...)

Na šoli nismo delovali le na področju posvojenega spomenika, ampak smo spoznavali tudi stare obrti in običaje (npr. uporaba materialov iz etnografske kulturne dediščine, znanje pletenja košar so vključiti v oblikovanje izvirne likovne kompozicije, izdelovali detajle Rotunde,...). Menim, da smo vsi sodelujoči osvojili kar nekaj novih spoznanj.

Utrinki:

